

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden November' 25-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Londonban a' Ministeri Kurir ilyen kifejezésekkel hirdette-ki e' hónap' 6-dikán az ott történt szomorú esetet: —

„M e g h a l á l o z á s a —

„Wallisi Karolina Princzaszszonynak egy fiú gyermektől lett megszabadulás után.

„A' haza' reménségei földre veret-
tettek! A' helyett, hogy örvendetes hirt
mondhatnánk, a' helyett, hogy hazánk
jövendőbéli Országlójának, Anglia' re-
ménségének, születetéséről mondhatnánk
hirt, azt kéntelenítettünk jelenteni bán-
kodással, hogy ő Királyi Hertzegaszszony-
sága, minekutánna egy holt fiú gyermek-
től megszabadult volna, kevés órákkal
azután meghalálozott. Ez a' szerentsét-
lenség oly hirtelen történt, 's lelki erön-
ket úgy elgyengítette, hogy félünk, hogy
arról még tsak világos és jó rendbesze-
dett tudósítást sem tudunk tenni. A' Bül-
letinek, mellyeket az Orvosok az ő Her-
tzegaszszonysága' egészségének mivólta fe-
lől újságleveleinkben kiadattak, olyanok
valának, a' mellyek jó kimenetellel bíz-
tattak. Még a' tegnap estvéli hatodfél
órákor kihirdetett Bülletin is jót enge-
dett reménletünk. Hanem a' kevéssel
későbbi úgymint 10 órákori már szomo-
ruan jelentette, hogy a' Kir. Hertzegasz-
szony egy holt fiú gyermeket szült légyen
a' világra. Azonban, hogy egy holt gyer-
meknek születése is szomorú történet
vala: tsakugyan egészszen elenyészteté

ezt, a' mi azt követte. Hátra vala még a' leg-
nagyobb rossz. A' mellett is, hogy az
Orvosok' Bülletinnyében, melly a' gyer-
meknek holtan lett születetéséről hirt
tesz, az utólsó szavak ezek valának: *Ma-
ga a' Királyi Hertzegaszszony igen
jól van*, imé! még is melly szomorú
tudósítást vevénk nem sokkal azután: —

„Claremont, Nov. 6-dikán, 1817-
ben, reggeli 6 órákor. Azt reménlettem,
hogy éppen más színü tudósítással szol-
gálhatok uraságodnak. Még tegnap, mi-
kor utóbbi levelemet megindítottam, bi-
zonyosan hittem, hogy ma, ohajtásunk-
nak betejesedését egy fiú vagy leány örö-
kösnek szerentsés születése által, jelent-
hettem. De másként vala a' végzés! Azon-
közben így is megírok mindent ezen szo-
morú tárgyról, mint szívem' fájdalma 's
elijedésem megengedik. Kedden, úgy-
mint e' hónap' 4-dikére viradó reggeli 3
órákor legelsőben jelentek meg a' szülés'
fájdalmi, midőn azonnal sebes posták
indittattak útnak a' Státus' nagy Tisztjei-
hez. Baillie és Croft nevű Orvos
Doktorok valának a' Hertzegné mellett.
Azon egész napon tsak lassan fejtődött-
ki a' szülés' munkája, de azonban sem-
mi veszedelem nem mütatta magát. A'
Hertzegaszszony rendkívül való állhata-
tossággal 's magaelszánással viselte ma-
gát. A' fájdalmak még estvefelé is foly-
vást tartottak, melyre nézve szükséges-
nek lenni találtatott, hogy Doktor Simt
is oda hivattassék, a' ki éjfélkor érkezett
meg. Egyéberánt minden jól menni lát-

szott, csak hogy késlelődve: hanem a' Hertzegné erős testalkatására nézve reménleni lehetett, hogy a' késlelődés miatt is erejében nem fog igen nagy fogyatkozást szenvedni. Leopold Printznek magaalkalmaztatása minden kifejezésnél's kimagyarázhatásnál felségesebb vala. Szüntelen ébren volt; nyughatatlanságának nagyságát alig engedte elárultatni elméjének jelenvalósága. Néhányszor szólott ekképpen az Orvosokhoz: — „Nagy vigasztalásomra szolgál a' Printzaszszony türelemessége és állhatatossága: de hogy szenvedéseinek tartósodásán nagyon ne keseregjek, nem tselekedhetem. —

„Tegnap (5-dikben) estvefelé sebesebben kezdett közelíteni a' szülés; még semmi szerentsétlenségtől nem lehetett félni; 's még hitték a' gyermeknek életben való létét; azonközben 9 órakor egy hólt fiú gyermek jöve a' világra. Ezen keserves és kínos munkának egész ideje alatt legnagyobb állhatatossággal viselte magát ő K. Hertzegaszszonysága, 's értésére esvén, hogy hólt gyermeket szült, ezt is legnagyobb magaelszánással vette. Tudtára adván az Orvosok ezen szomorú hírt Leopold Printznek, így kiáltott fel ő K. Hertzegsége: — „Áldassék az Ur' neve! áldassék az Ur' neve! Csak hogy a' K. Hertzegasszony megmentetett.“ — A' gyermeknek egész alkatása tökéletesen el volt készülve, 's oly szépséggel bírt, milyennel csak bírhat egy világra-jövő tsetsemő. A' szülés után tsendességben volt a' Hertzegaszszony 's bár melly nagyon ellankadva volt is, csakugyan reménlették helyreállítását: melly jó reménység a' jelenlévő fő Tisztviselőkkel is közöltetvén, ezek a' Claremonti kastélyból 11 óratájban eltávoztak. Az Orvosok ott maradtak. Éjfél után változástvettek észre a' beteg' állapotjában; nagyon kezdett nyughatatlankodni; egész ereje gyengülni kezdett; nagyon rosszszúl érezte ma-

gát; az Orvosok félni kezdettek; sebes postákat küldöttek-el; gondolom, hogy a' Hertzegné' állapotjának változásáról tettek hírt. Éjféli egygyedfél órafelé a' beteg' nyughatatlankodása 's kínos fájdalmai nevedtek, mind addig, míg végre a' természetten erőt vévén, ő K. Hertzegasszonsága ma reggeli 3-madfél órakor az élők között elenyészék. Leopold Printz utolsó szempillantatjáig el nem távozott mellőle.

„A' Régens Printz néhány napoktól fogva a' Suffolki Gróffságban lévén, mihelyest leányának lebetegedéséről az első hírt vette, siettséggel útnak indult Claremont felé. Utjában nem soká két posták érkeztek eleibe, kik jelentették a' szülés' késlelődését, de hogy egyéberánt semmi veszedelem nem mutatná magát. A' harmadik posta a' holt gyermek születésének hírével a' Carltonhousei kastélynál éjjel találkozott ő Királyi Hertzegségével, ki is ennek hallására a' kotsiból ki se' szállván nagy sebességgel akarta útját Claremont felé tovább folytatni: midőn éppen ekkor azzal a' szomorú hírral érkezett-meghozta a' Yorki Hertzeg és egy Minister, hogy kedves leánya az élők között elköltözött. Azt a' nagy megilletődést, mellyel ezt a' rettentő hírt vette Régens ő Királyi Hertzegsége, valóban csak az érezheti, a' ki tudja mi legyen valakinek, a' maga legszebb virágában lévő, egészséges, leányát 's egygyetlen-egy gyermekét elveszteni. Hát a' megsebhett szívű férjnek Leopold Printznek keservét kiirhatná-le! Ezen új házások szíveivel lélekkel összeillettek, mint ha csak azon egy szív lakozott volna benne; gondolkodásokra 's hajlandóságokra nézve mindenben megegyeztek; tsendesség és boldogság lakott's járt-kelt vélek mindenütt. Melly rettenetes kísértet, egy ifjúférjnek egy ilyen aszszonyt, nyájas karjai között, illy könyörületlenül kiragadtatni szemlélni.

A' Belső Minister Lord Sidmouth 6-dikban reggeli 6 órakor ilyen jelentés által adta hírül a' szomorú esetet a' Londoni Polgármesternek: — „Mylord! Legmélyebb keserőséggel jelentem Uraságodnak, hogy ő K. Hertzegsége Karolina Printzaszszony, ma hajnali 3-madfél órakor elenyészett.“

Ezen hírnek vételére tüstént megparantsolta a' Polgármester a' Sz. Pál' temploma' nagy harangjának megvonattatását, mellyel csak az ő parantsolatjára szabad harangozni, 's azt déli 12 órától fogva 4-ig szakadatlanul vonták. — A' theátrumok' igazgatóikat is töltsitotta a' nevezett Minister, hogy azoknak ajtóikat bezárván, a' temetés előtt ki ne nyissák. — Még a' Status' váltó tzeduláinak betse is alább szállott ezen szomorú hírnek elterjedésére, mellyet még az is rémitőbbé tett vala eleinten, hogy a' megszomorodott Atyát a' Régens Printzet is falun veszedelmes betegségben fekünni hírlelték, de a' mi nek a' Kurir azonnal meghatározott módon ellene mondott. — Annyi azonközben, mint későbbi tudósításokból olvasuk, tsakugyan igaz, hogy kétszer vágta eret ő Kir. Hertzegségén, 's meg is köppölyözték, 's arra jobban lett.

A' Londonban és az Angliai más városokban kijövő számnélkül való újságlevelek most mind az Anglus népnek ezen szomorú történet által okoztatott keserűségével vannak tele. A' Londoni újságleveleket a' Hertzegnének meghalálózásával azonnal fekete szélű papirosra kezdték nyomtatni, 's ezeket követik azólta a' tartományokban kijövők is. Azt mondja a' Londoni Kurir, hogy ott egy történet se' okozott még soha oly nagy megilletődést, mint ez a' véletlen halál, melynek némünémü képzelgetésére azt is említi a' Kurir, hogy az ő leveleiből aznap két annyit nyomtattak, mint más napokon szoktak, még is úgy elkölt az abban talaltatott halotti tudósításért, hogy utól-

jára poliziai katonáknak kellett önnét a' népet elkergetni. A' Kurir' darabját 7 pótrán veszik, de azok a' szegény legények's aszszonyok, kik effélet vásárolni 's azután másoknak az utzákon eladni szoktak, most 40 sőt 50 garast is kaptak darabjáért. — A' Királyné *Báthban* lévén ferdön, éppen asztalnál ült *Ersébet* leányával, mikor a' szomorú hírral Gen. *Taylor* hozzá megérkezett. Ábrázatját kezeivel befedvén, a' görts kinezni kezdte, 's egy belső szobába vitette-be magát ő F. ge.

A' Hertzegné holt tetemei 7-dikben behalmozattak, 's belső részei egy edénybe tétettek. Mint mondják testének megnyittatásakor a' szíve' üregében két untziát nyomó vizes matériát (Serum) találtak.

A' meghalálózott Karolina Hertzegné 1796 ban Januarius 7-dik napján született; házassági életre lépett *Szaszoniai-Koburg Leopold* Printzel 1816-ban Május' 2-dikán. — A' Printznek a' házossági kötésben, arra az esetre, hogy ha özvegyen talál maradni, esztendőnként 50,000 font Sterlingeek (melly summát körülbelöl valami 550,000 forintokra tehetjük) határozattak.

A' Régens Printz hívta Koburg Printzet, hogy mennyen hozzá lakni 's töltsen nálla a' mostani gyászos napokat, de ő nem akar elmozdúlni a' Claremonti palotából, míg kedves feleségét el nem temetteti. Minden intézeteket maga rendel-el temetésére, 's azon, személyesen jelen akar lenni. — Ezen fényes rangú ifjú házasoknak rövid ideig tartott egygyütt való szép életjéről, gyönyörű rajzolatokat tesznek az Anglus újságlevelek. Nem tsak hogy egygyütt minden vasárnap a' templomba mentek, hanem minden inepnapon a' szobájokban is valamelly lelki tárgyrol beszélő könyvet olvasgattak egygyütt. A' Hertzegaszszony, hogy férjével vadászati időtöltésein, is jelenlehesen, nem régen igen szép útakat készít-

tetett vala a' Claremonti erdős kertekben. A' Hertzegné maga volt az Anglus nyelvben a' Hertzeg' gyakorló mestere; az Angliai legnagyobb historiai írók könyveit egygyütt olvasgatta véle. Gyakran hallották ezen szókat az idvezültnek szájából: Én a' legboldogabb aszszony fogok lenni országomban. Elméje' vagy eszmélődése' jelenvalóságát az utolsó szempillantatjáig megtartotta; férje' kezét kezéből ki nem bocsátotta, 's szemeit rolla el nem vetette. Halála előtt öt minutumokkal azt kérdezte Orvosaitol: *hogy nagyon fonyegető-e a' veszedelem?* — Az Orvosok a' helyett, hogy kérdésére egyenesen felelhetek volna, kérték: *hogy maradjon tsendes állapotban,* melly után egy gyenge halálos sohajtást tévén, szép lelkét szép testéből kibocsátotta.

* * *

Ez a' nevezetes halál alkalmatosságot adott a' *Morning Chroniklének* ily megjegyzést terjeszteni a' Britannus közönség' eleibe: — „A' mi nemzetünknek sok és nagyon fontos okai vagynak ezen szeretetre méltó Printzaszszonynak meghalászásán keseregni. Ezen aszszonyság tiszta politikai principiumoknak tanulásában neveltetett vala fel, 's minden gondolkodása' módja és magaviselete azt mutatták, hogy azon Hit' ágazatai is, melyekre tanittatott vala, gyökeres fundamentomot vertek volt elméjében. Az örökségi következt az ő halála már most megzavarta, 's a' mi örökös jussal biró Printzeinknek korossága 's az ő Felséges Familiájoknak állapota olyan, hogy minden jó indulatú elmékben félelmeskedést gerjeszthet. Nem lehet legnagyobb buzgósággal nem ohajtani nemzetünknek azt, hogy Printzeink között azok, kik még nőtelen életet élnek, minden időhaladás nélkül megházasodjanak.“

* * *

Brightonban November 5-dikén a'

nép közt nagy pezsgés uralkodott. Már annyira ment vala a' lármázás, hogy a' Támadásról szóló aktát fel kellett olvastatni, 's katonaságot kellett előszollítani. Oly vakmerők voltak a' lármázók, hogy a' politziai tisztnek ablakát beverték. — halál is történt, minthogy egy varga oly bajonét döfést kapott, hogy nem soká meghalt miatta. Éjfélig tartott a' lármázás.

A' *Nottinghami* özszeesküvés' tagjainak, kik Derby városában megíteltettek, három fejeik, *Brandreth*, *Turner*, és *Ludlam*, Oktober' 5-dikén felakasztattak, mellyhez az a' kegyelem járult, hogy holt testjeik a' felakasztatás után nem vágattattak négy részekre: hanem a' fejeik tsakugyan elvágatott, 's azt a' hóhér hajánál fogva feltartván a' népnek megmutatván, 's így kiáltott-fel: — *Nézzétek! ez egy árulónak a' feje.*

* * *

A' Ministeri Kurir az itt következő okoskodással ír az ujságában:

„*Áruló Özszeesküvések!* (ilyen titulust tett a' tikkely' eleibe.) Arra, hogy egy revolútziót lehessen eszközölni, a' legkedveltebb képzelődés most azt, hogy bankrótíroztatni kell a' nemzetet. A' Státus' bankíroztatása (az Országnek nem fizethető állapotra való juttatása) okozta vala a' Frantzia revolútziót; Angliában egy nemzeti bankrotírozás még sokkal veszedelmesebb következtéseket vonna maga után. Ez előtt esztendővel az eleség' drágasága, a' tulajdonnak megoltsúdása, 's a' kereskedési utaknak kettészakadása vonták-le a' panaszokokról a' támadási ábrázatot; 's természetszeréntvalónak lehetett azt tartani. *Smith William* mérészelhette tanátslani a' Parlamentumnak, hogy a' Státus' hitelezői, tőkepénzeik' interesének egy részétől fosztattassanak meg; tanátslása által nem okozott közönséges eliszonyodást, melyre érdemes lett

volna. A' tölle jóvalltatott bankrótirozás akkor némünémü tekintetben a' nép' jóvával megegyezőnek lenni látszhatott. Hanem, hogy a' Jakobínusok most (mint ők erőssítik) a' *nem helyesen nemzeti adósságnak nevezetö* adósságnak eltörlését sürgetik, már ez annyi, mint a' pokolból a' revolúciónak minden Furiáját kibotsítani. A' nép előtt azt beszélni, hogy minden inségeknak a' takasák, a' nemzeti adósság, 's az úgy nevezett *Boroughmongérek'* parlamentuma, az okozóik; 's hogy a' közönséges Creditnek semmivé tétetődése, pedig a' melly nemzetünket a' ditsőségnek 's hatalomnak ezen nagy poltzára emelte, tartatná-meg a' nemzetet — már e' nem egyébnek, hanem lázzasztásnak szava, melly most minden széllyelrepdeső predikáló irásoknak a' foglalatja. Egygyikben ezen gyúlasztó szerek között a' mondatik, hogy egy szegény ember, kinek esztendei keresete 18 font Sterlingekre telik, 8 fontot mellelegvaló adófizetésre kénytelenítettik fordítani. Más ilyen lármázók 8 font helyett 10-re számlálják ezen szegénynek adózását: 's ez a' nagyított hamis felszámlálás az egész Országban hitelre kapott; 's lármásan mondatik, hogy a' nemzeti véghetetlen adósság, a' megromlott Parlamentum, 's a' szegénységre vettetett nagy adózás, inségeinknek kútfejeik. Holott tudva való dolog, hogy nemzeti adósságunknak kezdetétől fogva tart ugyan ezen panasz. Mikor maga ez az adósság éppen akkora volt, mint most az interesse, hasonló heves kiáltozás támadott ellene. Negyvenhárom esztendőknél előtte (1774-ben) is éppen azt a' prédikátziót olvastuk felölle a' Morning Chroniklében, mellyet most olvasunk. Ő minden szerentsétlenséget, elnyomattatást, rabszolgaságrajutást jövendölt a' nemzetnek, mint most. Az akkor 140 font Sterlingekből álló nemzeti

adósság, megbirhatatlannak nevezhetett; akkor *Hollandiáért és Hannoveráért* mondották, hogy játékra tettük a' nemzet boldogságát, mint most a' Bourbonokért; a' penziók és Sine-Cúrák özöne miatt mondattunk oda lenni; az álló armáda rabszolgákká tett; a' pénznek elenyészése 's a' papirosnak behozattatása miatt bankrotirozással fenyegettünk; az eleség' nemeinek megdrágulását a' közönséges adósság okozta; 's mint akkor kiáltoztak, a' szegény, jövedelmének háromnegyed részét (tehát még többet mint most) adózásra kénytelenített fordítani. Ugy de ha akkor, mikor a' nemzeti adósság csak 140 millióból állott, a' szegény, jövedelmének háromnegyed részét adózásra fordította, most pedig, midőn 700 millióra telik a' nemzeti adósság, jövedelmének csak felét tartozik oda adni: így nem ok nélkül remélhetjük, hogy, ha még nagyobbra nevededne nemzeti adósságunk, még kisebb fogna lenni a' szegény emberek' adozása, mellyet keresményétől fizetni tartozik. De nem is kell nekünk ily nagyon arra figyelmeznünk, hogy mekkora az adózás, hanem inkább arra, hogy mennyi marad meg az adózó népnek, adójának megfizetése után. Hanem viszontag azt kérdehetnék itt talám némellyek tőlünk, hogy miért látszik most a' népnek nyughatatlankodása veszedelmesebbnek, mint ugyan az minden időben szokott lenni. De sok különbség van ám itt a' dologban. Egy az, hogy a' régibb időbeli nyughatatlankodás kitettző volt 's többire rangos emberek voltak annak fejei. Most ellenben felettébb titkosan foly a' nyughatatlankodás, 's még a' közép rangú emberek is kizárattatnak belölle. Felettébb titkos, nagyon széles kiterjedésű, jól organizáltatott, 's tsupa tudatlan 's kétségbeesett Vérszomjúzókból áll. A' reformátorok' legnépibb hangú hirdetésekben minden

félelem nélkül jóváltatnak már jó időtől fogva a' gyilkolás és agyonverés, 's férfiak nevezettek-meg tisztán és nyilvánosságosan, mint a' nyughatatlanok által feláldoztatandók. Nem tsak javaltattak pedig már az öldöklés és agyonverés, hanem *Nottinghamban* Jorkshiere tartományában valósággal munkába 's gyakorlásba is vétettek az ifjú *Watson* és *Brandreth* által. Ez elég nagy különbség a' mostani nyughatatlankodás és a' régibb időbéliek között. Nagy sokaságú nép özszeesküdt nagy rangú embereknek élete ellen; minden közönségekben hivatgatnak a' szegények, hogy önnön férgeket (a' gazdakokat) verjék halálra — így jött-ki a' dolog a' *Derbyben* lefolyt perben. Midőn a' legfeketébb nemű romlottságnak fenéje az alsó rendű emberekbe így belé-ette magát, 's a' *Spafieldi*, a' *Nottinghami*, 's *Manchesteri* lármázásokon kívül is a' maga munkáját ily lappangva üzi — lehetetlen ám, hogy honnyunkban tsendesen nyugodhassunk, 's azzal a' békességgel, mellyet vitéz katonáink 's hajós legényeink megszereztek, élhessünk. Ha az alsó rendű nép méltelyes és zabolátlan: miként lehetünk tsendességben és hátországban? Nem látjuk-é, hogy veszedelem' verme van lábaink alá ásva? Nem esmeretesek-é előttünk azon gyujtogatók, kik tsak arra a' kedvező szempillantatra várokoznak körülöttünk, hogy a' szövétneket alkotmányunkba tsaphassák 's minnyájunkat alája temethessenek?"

Az az ifjú gonosz *Watson*, kiről feljebb mondá a' Kurir, hogy Notting-

hamban masokkal egygyütt nem tsak jóvállotta 's kihirdette az öldöklést, hanem már munkába is vette vala, 's azután mint valami tsuda által úgy szökött-el Angliából Amerika, most az Ohio vize mellett *Pittsbourgban* egy oskolának felállításában foglalatoskodik, 's barátjai, hogy tzéljának elérhetésére segittsék, Philadelphiában gyűjteményt nyitottak számára.

Lengyel Ország.

A' *Warschaui* Országos nagy vásár Nov. 3-dikán kezdődvén, mentek oda Austriai, Pruszsus, Orosz, és Német kereskedők nevezetesen Lipsiaiak, nagy számmal, mindenféle portékákkal. Ezen idegeneknek boltjaik 's lerakodóhelyeik, egy különösen arra rendelt nagy épületben találtatnak. Ezek annyival is jobb keletet reménlhettek portékáiknak előre, hogy a' *Warschaui* piatzon vásárlódó portékáknak megengedettett az Orosz birodalomba való bevitettetés.

B é t s.

Ő Cs. Kir. Felsege méltóztatott Alsó Austria' Marschalját Gróf *Dietrichstein Jósef* urat az Austriai Nemzeti Privilegiált Bankónak Kormányozójává, az idősebb Ritter *Gaymüller Henrik* Jánost, Privilegiált Nagykereskedőt, a' Kormányozónak Helytartójává kinevezni, valamint a' Nemzeti Bankó Biztossága által Igazgatókká választatott Ritter *Steiner*, Ritter *Eskeles*, *Pacher*, Ritter *Henikstein*, *Berger*, és Báró *Pouthon* Nagykereskedő urakat, ezen hivatalban kegyelmeesen megerössíteni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Nov. 21-dik napján 300 $\frac{1}{6}$ — 22-dikén 303 $\frac{1}{4}$ — 24-dikén 305 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről November 19-dikén. — A Pesti Reformata Ekklezsia e' folyó hónap 16-dikán tette-meg a' végtiszteletet magyar nyelven az idvezültt Palatinusné, *Hermine Cs. K. Fő Herczegaszszony*nak. Ezen gyászpompa rövideden (mert ki irhatná-le elegendőképpen azt a' mély szomorúságot, mellyet ez a' siralmas történet okozott?) így ment végbe: Minekutánna a' fentírt napon szép számmal egybesereglettek volna a' Reformatum Templomban a' Hívek: először is a' *Cli-dik Soltár* elénekeltetett. Ezután *Főtisztelendő Superintendens Báthory Gábor* úr felment a' prédikállószerkébe, és *Ésai-ásnak XXXVIII-dik* részéből vévén *Textu-sát*, e' felett olly hathatós Halotti Beszédet tartott, a' minémüt mind az ő országszerte esmeretes Orátori talentomától várni lehetett, mind pedig a' dolognak fontossága magával hozott. Főbb matériaji Beszédének különösen ezek voltak: előadta tudniillik a' szülésnek előre eluemlátható veszedelmeit, például hozván-fel e' szomorú esetet; annakutánna az idvezültt Fő Herczegaszszonynak magasztalására ment által, előadván a' Boldogultnak tiszteletre méltó erköltsitulajdonságait, és szívének abbeli jóságát, mellynél fogva egyedül való örömét a' jótételben találta; itt azokat a' jótéteményeket számlálta elő, mellyeket az idvezültt Fő Herczegaszszony Buda és Pest városaira, tsak kevés ideig való múlatása alatt is kiárasztott; mellynél fogva emlékezetének fennmaradását erősítette, különösen felhozván azt, hogy a' most épülő Pesti Ref. Templomnak Fundamentumkövét letévén, annál nevezetesebbé lett ez a' történet, mivel ugyan azon Templomba nyugosznak meghidegültt hamvai

is. Az egész halottitisztelet igen érzékenyen s ékes czeremoniákkal ment véghez.

Buda Nov. 13-dikán. Országunknak Kommandánsa, *Ferdinand K. Fő Herczeg* azon útazásából, mellyet most egy húzomhan Felső Magyarországon a' Katonaságnak, és Hadi Intézeteknek meg vizsgálása végett tenni méltóztatott, és a' mellyet nekünk is több ízben volt szerentsénk említeni, az írt napon kivántt jó egészségben érkezett-meg Budára.

Posonbol November 21-dikén így ír a'

Deák újság:

E' folyó hónap 19-dikén vagy is *Er-sébeth* napján beköszöntött nálunk a' tél azzal, hogy ezen a' napon esett itt az idén legelsőben hó; de sem fagy, sem különben kemény idő nem lévén, ugyan az tsak hamar ismét elolvadott.

Úgy mutatják magokat a' környülálások, hogy az idén mind az itt lévő *K. Akademiában*, mind a' *Fő Gymnasiumban* több Tanulók fognak lenni, mint a' múlt esztendőben voltak. Mert már e' hónap közepén 2-dik esztendő *Törvényt* tanulók 80-an; első esztendősök 42-en; 2-odik esztendő *Filozofiatanulók* 79-en; 1-ső esztendősök 116-an voltak. Az különös, hogy a' *Görög Nyelvnek* tsak eddig az ideig 60-nál több Halgatói vagnak. A' *K. Fő Gymnasiumban* is szemlátomást sokasodnak a' tanulók.

Nagy-Váradon Nov. 5-dikén. —

Az itt helyheztetett *K. Akademiának* tudományos innepe volt ezen a' napon; mivel a' *Tudományok*' folyamatja régi szokás szerint azzal kezdődött-el, hogy buzgó áhítatossági czeremoniák között mind a' *Tanító Urak*, mind pedig a' tanuló Ifjuság a' *Szent Lélek Istennek* kegyelmiért és segítségért könyörögtek. Ez hát már magában is elegendő fontosságú dolog volt; mellyet azonban *Főtisztelendő*

Püspök és Nagy Prépost, Méltóságos Gróf *Csáky László* öN. ga még azáltal tett nevezetesebbé, hogy a' Tudományok, és azoknak Barátjai eránt viseltető kegyes indulatjából a' helybeli Kir. Akademiában a' Közönséges, és Magyar Ország Historiáját tanító érdemes Professor Titt. *Nagy Pál* úrnak tudományos szorgalmatosságának, és a' nevelésben kimutatott gyorsaságának megtisztelésére 500 forintokat méltóztatott ajándékozni. Nem felejtkezett el a' Méltóságos Püspök úrnak jó szíve a' tanuló ifjuságról is, mivel 20 szegényebb hanem jobb igyekezetű Tanulók között a' tisztelt Professor urnak Munkáját kiosztatta, még azt is méltóztatván ajánlani, hogy egész új öltözetnek tsináltatásával fogná azokat megjutalmaztatni, kik a' Tudományokat legszorgalmasabban gyakorolják.

* * *

A' Felkelő Nemes Magyar seregnél Kapitány fővel szolgált, — a' Cs. Kir. Leopold Rendjének Keresztes Vitéze, — és Pátkai Számtartó Titt. Huszty, különben *Damberger József Sándor* urat, a' Státusnak több úton, különösen pedig az ellenség előtt vitézül való maga viselése által tett hasznos szolgálatiért, törvényes maradékkal egyetemben, Magyar Nemességre emelni, taksza fizetés nélkül, méltóztatott Felsőleges Urunk.

Nem politikai dolgok.

Az a' mód, a' mint Orosz Tengeri Kapitány *Schumann* úr, kit egy *Algiriai* Tolvajhajó a' múlt Juliusban elfogott, magát ezen rablóknak rabságából megszabadította, egy eleven példája annak, hogy mire nem szánja el magát az ember ha a' kaptza szorúl. Maga ez a' Kapitány így adja elő a' dolgot: A' tengeri tolvajoknak fejek egyenesen Algiriába evezett. Azokat az öt hajóslegényeket, kiket velem egygyütt elfogott, szidta, 's

Egy fertály árkus Toldalékkal együtt; kiadásáról való Jelentés Deák nyelven.

veréssel fenyegette, ha nem dolgoznának. Én ezekkel előre öszve beszélvén, Julius 5. dikén így vágtam ki magamat körmei között: délelőtt 11 óra tájban a' foglyoknak Gondviselője, velem együtt lévén pálinkát kívánt, mellyet én egy Orosz fogollyal azonnal adtam is neki: Az alatt egyszersmind jelt adtam ennek, a' zugsolyban lévő fejszére mutatván, hogy a' midőn a' Török a' Tengerabroszt fogja vizsgálni, mint elébb, hasítsa ketté hátulról a' fejét. Az én emberem ezt nem is mulasztotta el, mert úgy eltsapta a' Töröknek a' fejét, hogy ez tsak egy hangot sem adhatott. Mindjárt elszedtük ennek kardját, 's pisztolyait, és ezekkel tovább mentünk. Azon két strázsákat, kik a' hajó szobájának ajtajánál állottak, levévén, ezeknek fegyvereiket is magunkhoz vettük, és a' hajófedelén lévő 4 hajóslegényeimmel azokban megosztóván, a' több Törököt is megtámadtuk. Egy órai viadal után ezek is mind ledarabolattak, és tsak egy maradt, a' ki így kiáltott: Keresztények! Ez is a' tengerbe ugrott, 's oda vészett. A' mint a' megöletteket a' Tengerbe hánytuk, egy a' hajóköteléhez kapaszkodott; de egy Matróz eltsapván kezét, ezt is kivégeztük. Én magam fejemen, jobb kezemen, és baltomporámon gyenge sebeket kaptam. A' legényeim között pedig 4 sebesedett meg, és tsak egy maradt szüzen.

A' Deák Magyar-Német Lexicon kiadását illető Jelentés.

Teljes igyekezettel azon lévén a' Lexicon kiadója, hogy ezen Könyvet a' Praenumeránsok minél elébb kezekhez vehessék; kész az ahoz tartozó Glossariumot más Typographiában nyomtattatni, hogy így több Gymnasiumbéli T. T. Direktor urak kívánsága szerént a' kész Munka a' jövő Julius hónap elején minden Helyekre le is szállíttathassék.

melly a' Deák-Magyar-Német Lexicon